

Európa
a polgárokért

With the support of the Europe For Citizens
Programme of the European Union.

A rendezvény az Európai Unió Európa a
Polgárokért Program támogatásával valósul
meg.

Nr. 2013-5154/001-001

Készült az Európai Unió támogatásával,
az „Európa a polgárokért” pályázat keretében,
2014.05.08-11 között Keszthelyen,
a „10 ÉV EGY CSÓNÁKBAN”
testvérvárosi találkozón elhangzottak alapján

Magyarország Európai Unióhoz csatlakozásának tíz éves évfordulója kapcsán a 2014. május 8-11 között Keszthelyen rendezett háromnapos holland-magyar testvérvárosi találkozón 27 barátunkat láttuk vendégül Hof van Twentéből. A program során elhangzott előadások és az ezeket követő beszélgetések az uniós tagság kérdésein túl a környezetvédelem és a fenntarthatóság problémáival foglalkoztak. Felmértük fiataljaink tájékozottságát és megoldásokat kerestünk. Ezeket a témákat dolgozták fel a szabadtéri kiállítás alkotói is, a Hof van Twente-i és keszthelyi művészek és középiskolás diákok. Az objektok, installációk megtöltötték városunk Fő terét. A három nap alatt mód nyílt kötetlen, baráti együttlétekre, beszélgetésekre.

A találkozó végére számos információval lettünk gazdagabbak, további cselekvési tervek születtek és javaslatok, elvárások az Unióba delegált képviselőink tevékenysége kapcsán. Kiadványunk ezeket foglalja össze.

I. KORMÁNYOZUNK VAGY CSAK UTAZUNK?

HELYZETÉRTÉKELÉS

A magyar lakosság tájékozottsága – és így aktivitása is – elég alacsony az Unió működésével, a választott képviselők feladataival kapcsolatban. Ugyanezt a képet mutatta a programunkban részt vevő holland és magyar középiskolás diákok körében végzett felmérés is. A kérdőív 11 pontjából 4-5 kérdésre adtak helyes választ. Nem ismerik országaik képviselőinek számát, az Európai Bizottság és a Parlament tevékenységét pedig csak részben. Az aktivitás elősegítését, az ismeretszerzést is célozták az elhangzott előadások.

1. DR. BÁNHEGYI GABRIELLA:

*AZ EU DÖNTÉSHOZATALI RENDSZERE ÉS AZ UNIÓS
ÁLLAMPOLGÁROK ÉRDEKEINEK KÉPVISELETE*

Az előadás ismertette az Európai Unió „hárompilléres” szerkezetét és intézményrendszerét. A Tanács, Bizottság, Bíróság és Parlament közül ez utóbbi közvetíti az európaiak hangját, az állampolgárok érdekeinek legfőbb képviselője. Épp ez adja a jelentőségét a közelgő választásoknak, a minél szélesebb körű részvételnek.

Az eddigi felmérések szerint azonban évek óta csökken a választásokon résztvevők száma. A 2013-ban készült „Eurobarométer” közvélemény kutatás a polgárok elégedettségének csökkenését is kimutatta. A válaszadó magyar polgárok 35 %-a értékeli pozitívan az EU-t, legfontosabb eredménynek a határok átjárhatóságát, a szabad tanulási és munkavállalási lehetőségeket és a tagállamok közötti békét tartják. A problémák között csak 6% tartja fontosnak a klíma változás és az energia kérdését és a jövőt az átlagnál borúlátóbban ítélik meg.

2. DR. DIÓSSY LÁSZLÓ:

AZ EURÓPAI UNIÓ KÖRNYEZETPOLITIKÁJA

A globális közjavak (természet, éghajlat, ózonréteg stb.) megóvása nem csak a ma problémája, hanem a jövő generációkkal szembeni szolidaritás kérdése is. Az Unió környezetpolitikája ezért etikai, jóléti és gazdasági megfontolásokon alapszik. Sajnálatos, hogy ma még közülük általában a gazdaságiak a dominánsak.

Az alapelvek:

- Magas szintű védelem elve (legjobb gyakorlat)
- Elővigyázatosság (környezetkárosítás megelőzése)
- Megelőzés elve (környezeti hatásvizsgálat készítendő – sajnos jelenleg csak a projektekre kötelező, a szakpolitikákra, tervekre, programokra nem)
- Szennyező fizet elve (bele kell érteni az externáliákat is)
- További alapelvek: szubszidiaritás, fenntartható fejlődés és a környezetvédelmi szempontok integrálása.
- A környezeti jogalkotás legfontosabb elemei:
 - Levegő: a légszennyezés megelőzése, megszüntetése a lehető legjobb technológia alkalmazásával
 - Természet: törvények a vándorló madarak, a vadon élő állatok, az élőhelyek (Natura 2000 területek) védelméről
 - Víz: törvények az ivóvíz, a fürdővizek minőségére, a talajvízvédelemre és a települési szennyvízkezelésre.
 - Hulladék: előírások a keletkezés megelőzésétől az újrahasznosításra át az ártalmatlanításig.

A megvalósítás 1987 óta közösen elfogadott akció-programokon keresztül történik. Az V. akcióprogram foglalkozott először a fenntartható fejlődéssel, alapja a Holland Nemzeti Környezetpolitikai Terv (NEPP) volt.

A jelenlegi, VII. akcióprogram a 2012-2020 közötti időszakra a „Jólétbolygónk felélése nélkül” célt tűzte ki, az ökoszisztéma, a gazdaság és az emberi jól-lét érdekeinek összeegyeztetésével

3. GYULAI IVÁN:

AZ UNIÓ ESETE A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSSSEL

A fenntartható fejlődés megvalósulásához két szempontnak kell érvényesülnie: társadalmi igazságosság (a hasznokból és terhekből való igazságos részesedés) és a környezeti megfelelés (csak a megújuló képesség mértékéig használni környezetünket).

Ma nem így működik az EU, a világ.

A Lisszaboni Stratégia szerint „az Uniónak a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává kell válnia, amely képes a gazdasági növekedésre, több és jobb munkahelyet, erősebb társadalmi összetartást teremteni, úgy, hogy a környezet állapota is javuljon” A folyamat célja a fenntartható Európa.

A fenti célok mindezáig nem teljesültek. A fenntartható fejlődési stratégiából nem jött létre: a környezetbarát közlekedés, az energia termékek adója 2002-ig, a fosszilis energia támogatásának megszüntetése, az externáliák beépítése az árakba, a közös agrárpolitikában az organikus termelés előtérbe helyezése.

A 2020-ig megvalósítandó stratégia még ambiciózusabb: „Tudásalapú, erőforrás hatékony, kis szénkibocsátású gazdaság, intelligens és fenntartható növekedéssel”

A megvalósulás akadályai:

- a tudás bölcsesség nélkül rombol
- az erőforrás hatékonyság által keletkező profitból újabb erőforrás-igényes beruházás lesz
- csak akkor lenne fenntartható a gazdasági növekedés, ha a GDP növekedése mellett nem növekednének a környezeti terhek. Ehelyett ma ezeket a helyi hatásokat áthárítjuk, globálisan szétterheljük. Miközben az EU-ban csökken a belső fosszilis energia felhasználása, nő ennek a behozatala és a CO₂ kibocsátás változatlan. A GDP-vel együtt nő az energiaigényes és szennyező személy- és áruforgalom.
- a 2020-ra tervbe vett 10%-os megújuló üzemanyag használat megvalósíthatatlan, mert előállítására Európa mezőgazdasági területeinek majdnem felét igényelné.
- a világnépesség 7,7 %-át jelentő európai lakosság globális lábnyoma 16%. A különbséget áterheljük a világ más részeire (Kína, Oroszország, Dél-Amerika stb.)
- alapvető koncepcionális probléma: a mai gazdaság saját hatékonyságában érdekelt, de nem érdekelt a társadalmi hatékonyságban. A fenntartható társadalom a helyes értékek és helyes mérték megtalálása, annak belátása, hogy nem az anyagi növekedés termeli a jól-létet, hanem a jól-lét teszi lehetővé az anyagi jólétet.

A Világ és Európa messze van még ettől a felismeréstől!

4. DR. ANDA ANGÉLA:

*A VILÁG HELYZETE A KLÍMAVÁLTOZÁS SZEMSZÖGÉBŐL,
A LEGUTÓBBI IPCC JELENTÉS*

A Földi életnek megfelelő klímát a bolygónk légköre által okozott üvegházhatás biztosítja, e nélkül -18 fok lenne az átlaghőmérséklet. A

Napból sugárzó hő egy részét ezek a gázok (CO₂, vízgőz, metán stb) tartják vissza és mennyiségük a légkörben szabályozó szerepet tölt be. A Föld történetében lezajlott klímaváltozások után kialakult egyensúlyi helyzet tette-teszi lehetővé az emberi civilizáció létét. Ma már bebizonyosodott, hogy ezt az egyensúlyt nem csak a természetes változások, hanem az ipari forradalom óta az emberi tevékenység is jelentősen veszélyezteti. Míg 1750-ben a légköri CO₂ mennyisége 278 ppm volt, a legutóbbi IPCC jelentés szerint 2013-ban már 400 ppm. Az antropogén hatásokra emelkedő CO₂ kb. fele a mezőgazdaságból származik (esőerdők irtása, helytelen talajművelés), a metán mennyiségének növekedéséhez pedig a kérődzők járulnak hozzá.

Az előrejelzések figyelmeztetőek. Ismert, hogy 1,5 fokos átlaghőmérséklet csökkenés kis jégkorszakot okozott a XIV-XVI században. Hasonlóan felborítja klímánkat az átlaghőmérséklet növekedése is, ami ma már 0,8 fok. Az előrejelzések bizonytalanok, de 2100-ra lehet 4,8 fok is, ami teljesen átírná a mai klimatikus viszonyokat. Az átlaghőmérséklet emelkedésével párhuzamosan a tengerek szintje is emelkedik. Ez a XX. század végére 20 cm volt és ha a folyamat nem változik, 2100-ra akár 93 cm is lehet, ami átrajzolná a világtérképet. Az ENSZ Doha-i klímakonferenciáján - felmérve a veszélyeket- úgy döntöttek, hogy 2020-ig 30%-al kell csökkenteni az üvegház gázok kibocsátását és párhuzamosan 30 %-al emelni a megújuló energiák használatát. Sajnálatos, hogy csak kevés állam kormánya tesz ez irányú intézkedéseket.

II. TITANIC VAGY FŐNIX?

UTAK A FENNTARTHATÓSÁG FELÉ

1. KRUPLA MARCELL:

KESZTHELYI KÖRNYEZETVÉDELMI BERUHÁZÁSOK

Keszthely, mint a Balaton Fővárosa nagy hangsúlyt fektet a környezet megóvására és a fenntartható fejlődésre. Az utóbbi 5 évben a város elindult ezen az úton. Megújult a belváros, ahol zaj- és légszennyezettség mentes gyalogos övezet jött létre.

Fontosnak tartjuk a kerékpáros közlekedés elterjedését, ezért az önkormányzat új belvárosi kerékpárutat épített. A projekt uniós forrásból kerül finanszírozásra, melynek eredményeként létrejön egy, a Hévíz-Keszthely közti kerékpárutat a Balatoni bringakörúttal összekötő, 2750 m hosszú új kerékpárút.

Kiemelt projekt a város életében a közvilágítási rendszer megújítása. Ennek keretében 2634 lámpatest kerül kicserélésre energiatakarékos LED-es technológiára, még 2014-ben. Ez a város közvilágítási hálózatának több mint 80%-ban történő megújítását jelenti. Éves fogyasztás a korszerűsítés után 468 187 kW/h. Elérhető ÜHG csökkenés évente 330,26 t. Éves energiafogyasztás csökkenés 353 293 kW/h, a megtakarítás 43% -ot jelent.

A város a megújuló energiák felhasználása területén is nagy fejlesztésekbe kezdett. Az egyik ilyen beruházás egy biomassza kazán telepítése. A projekt révén zöld, megújuló energia felhasználásával hőenergiát állítunk elő, mely nagy részben képes kiváltani a távhőrendszer gáz tüzelésű erőművét. A biomassza kazán által termelt meleg víz látja el a Fodor u-i fűtőműhöz tartozó távhőrendszert.

Ezzel párhuzamosan zajlik a távhőrendszer korszerűsítése is. A városi hálózat 22 %-a újul meg az I. ütemben, korszerű hőszigeteléssel. Megtörténik 5 db hőközpont energiatakarékos átalakítása is..

A másik, megújuló energiaforrást hasznosító projektünk keretében napelemeket telepítünk több önkormányzati épületre. A fejlesztés I. ütemében a Fejér György Városi Könyvtár és a Városi Edzőterem napelemekkel történő felszerelése történik meg. A napelem projekt révén a két épület villamos energia ellátását egész évben majdnem teljesen napelemek biztosítják. A projekt tovább folytatódik és a cél az, hogy az összes önkormányzati intézmény megújuló energiaforrással legyen ellátva.

Valamennyi felsorolt fejlesztés 80-100%-os pályázati támogatásban részesül. Jövőbeni terveink megvalósításához fontos, hogy ezek a támogatási lehetőségek továbbra is rendelkezésre álljanak.

2. WIM MEULENKAMP:

GYAKORLATI LÉPÉSEK A FENNTARTHATÓSÁG FELE

Hof van Twente önkormányzata számára a fenntarthatóság az egyensúly megteremtését jelenti a gazdaság, a környezet és az emberek érdekei között. A cél: minden területen érvényesüljön a fenntarthatóság igénye. A megvalósításhoz, a jövőkép kialakításához megszólították a polgárokat, társadalmi csoportokat és véleményük, javaslataik alapján készült el az önkormányzat 2013-17 közötti időszakra szóló fenntarthatósági programja. Ennek fő célja, hogy a jelenlegi évi 60 millió eurós energiaköltség helyett a város 2035-re energetikailag önellátó legyen. Az önkormányzati épületeknél a határidő 2030, hogy példát mutassanak a lakosságnak,

vállalkozóknak. Ezt az ambiciózus célt a megújuló energiák használatára történő áttéréssel és energiatakarékossággal kívánják elérni.

A helyi energiaellátási lehetőségekkel kapcsolatban ismét a közösség döntött: a szélenergia helyi alkalmazását nem támogatták, de a többi lehetőséget igen. Ennek alapján olyan döntés született, hogy napelemtelpeket létesítenek az egyes felhasználókhoz közel, oly módon, hogy elsősorban a közösség profitáljon belőle, ne csak az egyének. A megvalósításhoz önkormányzati támogatást kapnak. A döntés fő szempontja, hogy a beruházás milyen mértékben hasznos a közösségnek, a Földnek, a klímának és a gazdaságnak. Másik fontos energiaforrás a jelentős mezőgazdasági környezetből származó biomassa hasznosítása. Támogatják az egyedi hőszivattyús rendszerek létesítését is. Az energiatakarékosságot kommunikációs kampánnyal, „okos” energiafogyasztási mérők felszerelésével, illetve az egyes lakónegyedek között meghirdetett versennyel népszerűsítik, ahol a legkevesebbet fogyasztó közösség jutalmat, a legtöbbet fogyasztók pedig nagyobb figyelmet kapnak.

A terv megvalósítása megkezdődött. Az önkormányzatnál ezentúl a fenntarthatósági programért felelős csoport és alpolgármester tevékenykedik. 62 épületüknel elkészült az energetikai átvilágítás, ezekből évente 2-3-at felújítanak úgy, hogy a redukált energiaszükségletet csak megújuló energiákkal biztosítják. A lakossággal továbbra is folyik a párbeszéd az intézkedések hatásainak, a klímatudatosság változásának nyomon követésére.

3. DR. TÓTH GERGELY: *SZÉP ÚJ KÖZGAZDASÁGTAN*

A cikk háttéréül szolgáló kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/1-11-1-2012-0001 Nemzeti Kiválóság Program című kiemelt projekt keretében zajlott (Új Közép-Európa Kiváló Kutatói Ösztöndíj magyar és külföldi oktató-kutatóknak a konvergencia régiókban). A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Gazdaságvallástól a gazdasági teológiáig

A jelenlegi rendszer bajban van, ez már nem csak közegyetértés, hanem közhely. Már a csapból is fenntartható fejlődés folyik. Ám hogy a jelenlegi miért és hogyan fenntarthatatlan, arról a legkülönbözőbb nézetek terjengenek. Ebben a cikkben amellettt érvelek, hogy a 'világ' most is (mint már legalább négy-szer-ötször a legutóbbi történelemben) gyökeres értékrendváltás előtt áll. A bajok oka pedig az önmagát túlélő értékrendhez való irracionális (avagy racionalizáló) ragaszkodásunk. Ezt az értékrendet a jelenlegi paradigmában, a

hatáskörét túllépő gazdaságossági logikában, az ökonomizmusban vélem megtalálni. Ez inkább tekinthető kvázi-vallásnak, mint tudománynak. Alternatívaként javaslatot teszek két új gazdaságfilozófiára, amely valójában csak egy, az erénygazdasági gyökerek miatt nem is annyira új, bár jelenlegi gondolkodásunkhoz képest igencsak újszerűen hathat

„Már egy köbcenti helyrebiccenti.” – tartják a szómáról, egy képzelt tökéletes társadalom képzelt kábítószeréről Aldous Huxley 1932-ben megjelent kultuszregényében, a Szép új világban. A fogyasztói igényeikben teljesen kiszolgált elit tagjait, az alfákat már embrionális korban arra kondicionálják, hogy fogyasszanak, utazzanak, s nem sokat rágódjanak filozofikus kérdéseken. „Aki foltos, sosem módos.” „Mi mindig eldobjuk a régi ruhákat. Ha megunjuk el vele, így jutunk csak felfele.” – „Szeretek repülni, szeretek repülni, szeretek repülni.” – mormolják a gépek a gyárban készült csecsemőknek, akik ezen jelmondatok által gondolkodnak, s nem róluk.

Ám az új világ kezdete nem a repülőgép feltalálása vagy más sorsunkat jobbító találmányé: Huxley képzelt civilizációja Jézus születése helyett a T-modell sorozatgyártásától indítja új időszámítását. Ennek megfelelően a régi keresztek felső részét praktikusán levágva T szimbólumokat tisztelnek, Ford napi ünnepeket rendeznek a Világállam minden részén, közösségi énekekkel és szolidaritási tiszteletekkel megadva az ünnepnek, ami jár. S persze egymásnak - Elvégre „mindenki mindenkihez tartozik”, nem?

Ez a mondat talán a globálkapitalizmus jelszava is lehetne, ahol helyi, személyes, emberi kapcsolatainkat lecseréljük távolsági, személytelen, gazdasági kapcsolatokra. Paradox módon tehát Huxley 1932-ben profetikusan karikírozott szép új világa éppen a ma kimúlóban lévő régi világgal mutat párhuzamot. Ezt összefoglalóan ökonomizmusnak nevezzük, s a cikkben új alternatívájának alapelveit próbáljuk vázolni.

Bolygónk, s rajta mi emberek válságban vagyunk, ez immár közhely. Először az ökológiai válságjelenségek jöttek az 1960-as évektől, legutóbb pedig a gazdaságiak 2008-tól. A bajok okának egyre többen a kapzsiságot tartják. Néhányan odáig mennek, hogy összeesküvés elméletekben kezdenek hinni (egyes csoportok, pl. 'multik', bankok haszonéhes összeesküvése), mások egyenesen az emberi fajt tartják reménytelenül rombolónak. Sokan visszasírják a természeti népek, az ősmagyarság, vagy az animista vallások feltételezett természeti és társadalmi harmóniáját. A közös nevező leginkább az, hogy ez így rossz. Abban azonban, hogy a pénzt szüntessük meg, a bankokat, vagy egyenesen kevésbé bánkódjunk az

emberiség pl. James Lovelock által megjósolt kihalásáért / drasztikus visszafejlődéséért, abban a legkevésbé van egyetértés. A vita ideológiáivá fajult, jó példa erre, hogy az utca embere a három legfőbb fenntarthatósági probléma között említi a túlnépesedést, miközben a számok lassan pont az ellenkezőjét mutatják:

„...hivatkozva a vezető demográfusok elfogulatlan és széles körben elfogadott tudományos adataira és előrejelzéseire, mélységes aggodalmunkat fejezzük ki a közelgő világméretű elnéptelenedés veszélyeivel kapcsolatban. ... Még az ENSZ konzervatív becslései szerint is az elkövetkező három évtizeden belül a teljes termékenységi arányszám az egész világon [TG: azaz Indiában, Kínában és Afrikában is] a reprodukciós szint alá süllyed.” (Moszkvai Demográfiai Csúcsértekezlet Nyilatkozata, 2011. június 29-30)

De mi a bajok oka? Sokszor a rendkívül bonyolult problémák is visszavezethetők egy fő okra, amely mintegy láncreakcióként idézi elő a többi bajt, egyfajta ördögi körbe, sőt lefelé tartó spirálba rántva a közösséget. Véleményem szerint nem a kapitalizmus eredeti alapeszméjével vagy a kamatos kamattal van a baj, inkább a helytelenül értelmezett gazdasági logika primátusával, amely már mintegy gazdaságvallásként kormányozza Nyugat és Kelet, Észak és Dél gondolkodását.

A közgazdaságtan, más néven ökonómia, amely eredetileg (latin és ógörög) a háztartás javaival való ésszerű gazdálkodás jelentett, az utóbbi kb. 230 évben tudománnyá, később ideológiává és paradigmává, napjainkra pedig egyfajta kvázivallásos hitté merevedett, amelynek "szentháromsága" a növekedés-versenyképesség-hatékonyság.

Ha ezeket a kifejezéseket halljuk, már nem gondolkozunk el, jó-e fokozni őket, s főleg mi az ára a versenyképesebb gazdaságnak (pl. nagyobb hajtás), hatékonyabb működésnek (pl. fokozott munkahatékonyság = több munkanélküli), vagy a profit növekedésének (kisebb gazdasági szereplők, hazai ipar tönkremenetele). A három elemet, ha nem is tudatosan, de hajlamosak vagyunk önmagában való és felsőbbrendű jónak, vallásos szóhasználatot követve bálványnak tekinteni.

A közgazdaságnál súlyosbítja a helyzetet, hogy nem épül kimondott és az emberek többsége által elfogadott, azaz valódi axiómára. A közgazdász képzésben Adam Smith Nemzetek gazdaságát szokták felhozni, mint ezen axióma kifejtését. Nevezetesen azért, hogy az ember alapvetően önérdékkövető lény, akit elsősorban saját gazdasági érdekei motiválnak. A

szakirodalom homo oeconomicusként utal erre. Adam Smith azonban sosem használta ezt a kifejezést, könyvének – közhiedelem szerint – erre utaló két idézetét több mint 400 oldal választja el egymástól a könyvben, egymásra utalást nem találunk. A közgazdászok és politikai bölcselek között nem találunk olyat, aki meggyőzően leírta vagy feltárta volna a homo oeconomicus axiómáját, vagy empirikusan tesztelte volna annak érvényességét.

A közgazdaságtan még elméleti tudományként is elég ingatag alapon áll, hiszen a profit- ill. az egyéni hasznosság mindenek feletti maximalizálása, s ezzel a nagyvállalat és a racionális fogyasztó eszménye meginog. De főleg meginog a rendszer legitimációs alapja, miszerint így viselkedve a társadalom hasznát növeljük. Mégis, a rendszer sokáig működött, korábban elérhetetlennek gondolt anyagi jólétet, s ezzel egészséget, békét, iskolázottságot hozva hatalmas embertömegeknek.

Az utóbbi évtizedekben azonban egyre szaporodtak a kritikus hangok, s egyre több ember számára nyilvánvaló, hogy a gazdaság (i gondolkodás) expanziójára épülő rendszernek vannak vesztesei is. 2008-tól pedig az ökonomizmus széles körben felismert kudarcáról beszélhetünk, aminek látványos jele a kapitalizmus zászlóshajóinak számító európai gazdaságok megingása. Az utilitárius közgazdaságtan elméletből kifejlődött ökonomizmus tehát végleg kvázi vallássá merevedett, amelyet szinte egyöntetűen követ a világ politikai és gazdasági elitje. Ha a cikk terjedelme megengedné, érdemes lenne szót ejteni vallási indíttatású közgazdasági iskolákról. Ám naivítás lenne azt gondolni, hogy a buddhista országokat buddhista közgazdaságtannal, az arab nemzeteket iszlám közgazdaságtannal, Európát és Amerikát pedig keresztény közgazdaságtannal kormányozzák. A szekularizáció ugyan különböző mértékű, ám a vallási, erkölcsi korlátok mindenütt messze vannak a kormányrudtól: a vezető elit közös világvallása az ökonomizmus, a növekedés, versenyképesség, hatékonyság szentháromsága. Kevesen mondták ki ennek vallási jellegét, s még kevesebben hajlandóak bevallani maguknak, hogy vélekedésük inkább mítoszon és vakhiten, mint mérnöki számításon és racionális levezetésen alapul, ezért az ökonomizmust kvázi vallásnak tekinthetjük.

Illusztrációként megfogalmazható az ökonomizmus-vallás tízparancsolata és krédója is

1. illusztráció: A haszonökonómia 'tízparancsolata'

1. parancs: Az ember önző	Az ember haszonmaximalizáló, önérdekkövető lény, viselkedj hát te is így, s mások ilyen motívumaira építsd viselkedésed!
2. parancs: Költség/haszon	Mindig mérlegeld a két oldalt! Hiszen racionális lény vagy. Csökkentsd költségeidet, növelj hasznodat! Törekedj a mindig nagyobb profitra!
3. parancs: Munkamegosztás	A munkamegosztás segít, hogy ne csak alapszükségeiteinket elégítsük ki, hanem luxusigényeinket is. Márpedig fogyasztani jó.
4. parancs: Verseny	Igyekezz legyőzni versenytársaidat, a versenyképesség fejleszti folyamatosan képességeidet. Így van ez a természetben is.
5. parancs: Erő, nagyság	A természetben a gyorsabban alkalmazkodó nyer. Alkalmazkodj hát te is gyorsan, pörögjél, növekedjél, legyél erős és nyertes. Sikeres!
6. parancs: Határtalan világ	A piacoknak nincs határa, globális szinten kell gondolkodni. Egy piaci szereplő túl kicsi ahhoz, hogy kinője a rendszer határait.
7. parancs: Magabiztosság	Légy biztos magadban! A rendszer régóta működik, sokan megjósolták a végét, de még egyiknek sem lett igaza. A szocializmus csúfos kudarcot vallott.
8. parancs: Biztonság	Törekedj a tökéletes biztonságra, semmit ne bíz a véletlenre. Tervezz, ellenőrizz, javíts! Csökkentsd az emberi hibalehetőséget.
9. parancs: Korlátok	Ne szegd meg a törvényeket – ha nem muszáj (ld. 2. parancs) – ne szennyezd a környezetet, légy etikus. CSR!
10. parancs: „Bizalom”	A többi bíz a technikára, a piacra, a gazdasági fejlődésre!

2. *illusztráció: A folyamatos fejlődés 'hiszekegye'*

*Hiszek a Fejlődésben, fenntarthatóban,
a mindenható gazdasági növekedésben,
árak és szolgáltatások teremtőjében,
fejlődők és fejlettek gazdagítójában.*

*Hiszek a Versenyben,
A fejlődés és a kiválasztódás egyetlen
zálogában,
amely az ősrobbanástól az evolúción
keresztül elvezetett az ember
megjelenéséig.*

*Tudomány a tudománytól,
paradigma a paradigmától,
bálványimádás a hatáskörét túllépő
tudománytól.*

*Mindenki elhiszi, de senki sem
bizonyította, a mémmel egylényegű,
és minden gondolatunkat meghatározza.
Értünk az emberekért lett, de ellenünk
fordult, leszállott a pokolba, s embertelen
pokollá tette a földet.*

*Szellemi valóvá lett a felvilágosodás
erejéből, Charles Darwintól, Jeremy
Benthamtól és Adam Smithtól,
és Szellemmé lett.*

(itt tartunk)

Az egydimenziós (anyagi növekedésre koncentráló) közgazdaságtani elméletet két lépésben vélem meghaladhatónak. Első lépésben a természettől tanulva alkothatunk olyan alapelveket majd programokat, amelyek nem hordozzák magukban a fenntarthatatlanság problémáját. Ezt bionómiának kereszteltük el. A bionómia az élet és az élővilág törvényeinek gondos tanulmányozásán alapuló új közgazdaságtani elmélet, amelynek célja az élet – kiemelten az emberi közösségek – szolgálata. Második lépésben azonban túl kell haladnunk a kézzel foghatón, a pozitivizmuson túllépve kell a magasabb rendű felé törekednünk, egységes célt vive a közgazdaságba. Ez a gazdaságteológia. A gazdaságteológia a morálökonómia iskolájába tartozó gazdaságfilozófia, amely az anyagiakat az Isten felé haladás, az emberi felemelkedés egy eszközének tekinti, s amely leginkább a világvallások, az alternatív közgazdasági iskolák és a fenntartható fejlődés tanaiból áll össze.

III. KONKLÚIZÓ

A világ jelenlegi helyzete aggasztó. A klímaváltozás várható következményei, a fosszilis energiák végeessége, a növekvő társadalmi egyenlőtlenségek, a pénz uralma a józan ész felett, a közös, okos döntések megvalósításának halogatása egyre bizonytalanabbá teszi az Európai Unió polgárainak, az egész emberiségnek elérhető jövőjét. Változásokra van szükség, minél előbb, most!

Minél szélesebb körben követnünk kell a megismert jó példákat, azzal a tudatossággal és elkötelezettséggel, ahogy azt Hof van Twentében teszik és ehhez az Uniónak a jelenleginél jóval komolyabb támogatást kell nyújtania.

De ennél többre, paradigmaváltásra is szükség van. A világgazdaságot ma jellemző ökonomizmus, a mindenáron való anyagi haszonszerzés és növekedés helyett új gondolkodásra kell áttérnünk, amelynek célja egy valóban fenntartható erkölcsi-gazdasági rendszer felépítése, az emberi közösségek szolgálata.

Ezen gondolatok és célok támogatását várjuk el megválasztott európai parlamenti képviselőinktől, az Európai Uniótól.

Képzőművészek:

Areniello Mária, Bertine Bosch, Bert Meinen, Farkas Attila, Hester Piekartz van Binsbergen, Jankovics Gergő, Jaski Edit, Kodolányi István, Németh Klára, Oravecz Viktória, Péczeli Margit, Rob Piekartz van Binsbergen, Somogyi Zoltán, Szencz Livia, Takács Ferdinánd

Kiadja a Keszthelyi Környezetvédő Egyesület
Keszthely, 2014
Felelős kiadó: Forstner Anna elnök